

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO 2021 METŲ ATASKAITŲ RINKINIO TEISINGUMO VERTINIMAS

2022 m. gegužės 30 d.

Nr. FAE-3

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Giedrė Stalauškienė (departamento vadovė), Evelina Dadonė (grupės vadovė iki 2022-04-29), Laura Janulevičienė (grupės vadovė nuo 2022-05-02).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

TURINYS

ĮŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	5
METINIŲ ATASKAITŲ RINKINYS VISAIS REIŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGAS	5
PRIEDAS	6

ĮŽANGA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Pensijų kaupimo ir Valstybės kontrolės įstatymais¹, atlikome Pensijų anuitetų fondo 2021 metų ataskaitų rinkinio auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl fondo metinių ataskaitų rinkinio pareiškiami audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti priede „Audito apimtis ir metodai“ (6–7 psl.).

Pensijų anuiteto fondo paskirtis

2020 m. liepos 1 d. pensijų anuitetų mokėjimo veiklą pradėjo naujas viešojo sektoriaus subjektas – Pensijų anuitetų fondas. Nuo to laiko, II pakopos pensijų fonde sukauptas lėšas, jei jos viršija 10 tūkst. Eur, nepriklausomai nuo momento, kada asmuo tapo pensijų kaupimo dalyviu, išmoka tik pensijų anuitetų mokėtojas – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Šio fondo išteklius (lėšas) sudaro vienkartinės įmokos (dalyvių sukauptos lėšos), pajamos už investuotas fondo lėšas, skolintos lėšos ir kitos teisėtai gautos lėšos. Pensijų anuitetų fondo lėšos gali būti naudojamos tik pensijų anuitetų išmokoms mokėti, fondo valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti, investicinei veiklai vykdyti, kitiems mokėjimams, numatytiems pensijų anuitetų mokėtojo patvirtintuose teisės aktuose, atlikti.

Pensijų anuitetų mokėtojo veiklos tikslas – užtikrinti pensijų anuitetų mokėjimą jų gavėjams iki gyvos galvos, siekiant jiems didžiausios naudos ir Pensijų anuitetų fondo lėšas valdant skaidriai, tvariai. Kaip pensijų anuitetų mokėtojas įgyvendina šį tikslą veikdama kolegialiai prižiūri Pensijų anuitetų taryba².

Pensijų anuitetų fondo apskaitą atskirai nuo savo kaip biudžetinės įstaigos apskaitos tvarko ir ataskaitas rengia VSDF valdyba³. Vadovaujantis Pensijų kaupimo įstatymu⁴, Pensijų anuitetų fondo biudžetas tvirtinamas Lietuvos Respublikos atitinkamų metų Pensijų anuitetų fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu.

Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkinys kartu su Valstybės kontrolės atlikto šio ataskaitų rinkinio audito išvada paskelbiami pensijų anuitetų mokėtojo interneto svetainėje ne vėliau kaip iki kitų ataskaitinių metų birželio 1 dienos⁵.

¹ Pensijų kaupimo įstatymas, 35 (10) str. 4 d., ir Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 4 p.

² Ten pat, 35 (2) str.

³ Ten pat, 35 (10) str. 2 d. ir 35 (1) str. 2 d. 12 p.

⁴ Ten pat, 35 (10) str. 1 d.

⁵ Ten pat, 35 (11) str. 1 d.

AUDITO REZULTATAI

1. METINIŲ ATASKAITŲ RINKINYS VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGAS

1. Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkinys rengiamas vadovaujantis Pensijų kaupimo įstatymu⁶, Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais. Fondo 2021 metų ataskaitų rinkinio reikšmingų duomenų iškraipymų nenustatėme – duomenys visais reikšmingais atžvilgiais yra teisingi, tačiau atkreipiame dėmesį, kad rinkinyje nėra, kaip to reikalauja Pensijų kaupimo įstatymo nuostatos⁷, pateikta informacija apie pensijų anuitetų mokėjimo veiklos uždavinius ir jų vykdymą⁸ bei neatskleista informacija ar sudaryti techniniai atidėjiniai yra pakankami⁹.
2. Vadovaujantis Pensijų kaupimo įstatymo 35¹² str. 1 d., fondo veiklos administravimas ir valdymas yra finansuojamas iš pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymui ir administravimui finansuoti skirto atskaitymo¹⁰, o jeigu jo nepakanka, likusi dalis dengiama skolintomis lėšomis. Ataskaitų rinkinio duomenimis, 2021 m. fondas patyrė 321,54 tūkst. Eur valdymo ir administravimo sąnaudų, jų dengimui 2021 m. iš Finansų ministerijos buvo gauta 106,1 tūkst. Eur beprocentė paskola¹¹.
3. Nustatėme kad tvarka¹², kuria vadovaujantis yra tvarkoma fondo valdymo ir administravimo sąnaudų apskaita, reglamentuoja ne visų VSDF valdybos, kaip pensijų anuitetų mokėtojo, patiriamų sąnaudų kompensavimą, todėl audito metu VSDF valdybai rekomendavome¹³ įvertinti visas patiriamas sąnaudas ir šią tvarką papildyti. Šią rekomendaciją VSDF valdyba numatė įgyvendinti iki 2022-09-30¹⁴.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

⁶ Pensijų kaupimo įstatymas, 35 (10) str. 2 d.

⁷ Ten pat, 35 (11) 1 d. Fondo metinių ataskaitų rinkinyje turi būti pateikta informacija apie pagrindinius pensijų anuitetų mokėjimo veiklos uždavinius, ir jų vykdymą, fondo veiklos rezultatus ir finansinę būklę, techninių atidėjinių pakankamumą ir jų padengimą turtu.

⁸ 2021–2024 m. strateginiai tikslai ir 2021 m. priemonės bei užduotys patvirtintos VSDF valdybos direktoriaus 2021-02-22 įsakymu Nr. V-90. Informacija apie pensijų anuitetų mokėjimo veiklos uždavinius ir jų vykdymą yra pateikta VSDF valdybos 2021 metų veiklos ataskaitoje.

⁹ 2021 m. metinių ataskaitų rinkinyje atskleistos tik techninių atidėjinių pakankamumo vertinimo prielaidos. Pakankamumo vertinimas pateiktas 2021 m. vyriausiojo aktuario ataskaitoje.

¹⁰ Ne daugiau kaip 3 proc. pensijų kaupimo bendrovių į fondą pervedamų vienkartinų įmokų.

¹¹ Šiam tikslui 2020 m. buvo gauta 30 tūkst. Eur beprocentė paskola.

¹² VSDF valdybos prie SADM direktoriaus 2020-12-22 įsakymas Nr. V-706 „Dėl Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudų kompensavimo tvarkos aprašo“.

¹³ Valstybės kontrolės 2022-04-21 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6131)-289.

¹⁴ 2022-04-28 raštas Nr. (1.78E)I-4537.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Pensijų anuitetų fondo
2021 metų ataskaitų rinkinio
teisingumo vertinimas“
priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- įvertinti Pensijų anuitetų fondo 2021 metų ataskaitų rinkinio duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę;

Audituotos 2021 metų ataskaitos:

- finansinės būklės ataskaita, veiklos rezultatų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, pinigų srautų ataskaita ir aiškinamasis raštas, parengti pagal 2021-12-31 duomenis.

Audito apimties apribojimai:

- pažymime, kad audito apimtis nebuvo ribojama.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Auditas atliktas:

- pagal tarptautinius audito standartus (TAS)¹⁵ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁶;
- siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2021 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2021 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo 3 682,85 tūkst. Eur, pabaigoje - 15 264,89 tūkst. Eur.

2021 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

Fondas gavo 10 664,62 tūkst. Eur pensijų anuitetų įmokų pajamų ir patyrė 11 065,57 tūkst. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų, iš jų:

- 10 362,44 tūkst. Eur sudarė techninių atidėjinių vertės pasikeitimas;
- 381,42 tūkst. Eur sudarė pensijų anuitetų išmokų sąnaudos;

¹⁵ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2022-04-22).

¹⁶ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2022-04-22).

Audito apimtis ir metodai

- 321,54 tūkst. Eur sudarė valdymo ir administravimo sąnaudos;
- 0,17 tūkst. Eur sudarė kitos sąnaudos.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2021 metų ataskaitų rinkinio duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Nustatytos svarbiausios audito sritys: ilgalaikis finansinis turtas, gautinos pensijų anuitetų įmokos, pinigai, ilgalaikiai skoliniai įsipareigojimai, pensijų anuitetų techniniai atidėjiniai, pensijų anuitetų įmokų pajamos, pagrindinės veiklos sąnaudos (techninių atidėjinių vertės pasikeitimas, pensijų anuitetų išmokų, valdymo ir administravimo), finansinės ir investicinės veiklos rezultatas ir grynasis turtas (perviršis). Sričių, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika, nenustatyta.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Vidaus kontrolė testuota nebuvo.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalūs testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Ilgalaikio finansinio turto, trumpalaikio turto ir pajamų srityse atlikti didelės apimties detalieji testai siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus. Ilgalaikio finansinio turto srityje vertinta, ar investuota laikantis teisės aktų.
- Įsipareigojimų ir techninių atidėjinių vertės pasikeitimo (sąnaudos) srityse atlikti didelės apimties detalieji testai siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus. Įsipareigojimų ir sąnaudų srityse vertinta, kaip laikomasi teisės aktų nuostatų dėl anuitetų išmokų mokėjimo ir fondo administravimo išlaidų dengimo.
- Pensijų anuitetų išmokų ir Fondo veiklos valdymo ir administravimo sąnaudų srityse atlikti didelės apimties detalieji testai siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktas didelės apimties vertinimas, siekiant gauti įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus.

Teisės aktai, kuriems vertinta atitiktis:

Įstatymai:

- Pensijų kaupimo įstatymas, V, V-1 ir VI skyriai.
- Pensijų anuitetų fondo biudžeto 2021 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus įsakymai:

- 2020-06-03 Nr. V-232 „Pensijų anuiteto dydžio apskaičiavimo metodika pagal kiekvieną pensijų anuiteto rūšį“.
- 2020-06-03 Nr. V-235 (2021-12-13 įsakymo Nr. V-623 redakcija) „Pensijų anuitetų skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašas“.
- 2020-06-10 Nr. V-257 (2021-12-31 įsakymo Nr. V-666 redakcija) „Pensijų anuitetų fondo techninių atidėjinių apskaičiavimo metodika“.
- 2020-07-24 Nr. V-367 (2020-12-22 įsakymo Nr. V-706 redakcija) „Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudų apskaičiavimo ir kompensavimo tvarkos aprašas“.
- 2020-09-01 Nr. V-425 (2020-12-09 įsakymo Nr. V-661 redakcija) „Pensijų anuitetų fondo turto investavimo procedūrų aprašas“.
- 2020-09-01 Nr. V-427 (2020-12-09 įsakymo Nr. V-662 redakcija) „Pensijų anuitetų fondo investavimo politika ir strategija“.

Kiti teisės aktai:

- Lietuvos banko valdybos 2020-05-28 nutarimas Nr. 03-70 „Dėl Pensijų anuitetų fondo techninių atidėjinių apskaičiavimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

